

OBSAH

1. Úvod do problematiky	19
1.1 Aktuálnost a relevantnost islámského financování	24
1.2 Sukúky jako novodobý fenomén a předmět obchodování na islámských finančních trzích	26
1.3 Dosavadní stav poznání a základní východiska	32
1.4 Specifika zkoumaného tématu a jeho vymezení	34
1.5 Výzkumný záměr a cíl komparativního zkoumání	38
1.6 Transkripce arabštiny a užívání cizojazyčné terminologie	41
2. Finanční systém, finanční trhy a investiční nástroje: teoretické vymezení a právní úprava	43
2.1 Základní východiska teorie finančního práva k vymezení (práva) finančního systému a (práva) finančních trhů	43
2.1.1 Vymezení a funkce finančních trhů	45
2.1.2 Dělení finančních trhů z pohledu teorie finančního práva	48
2.1.3 Dílčí členění kapitálového trhu	53
2.1.4 Členění finančního trhu pro pozdější přiblížení sukúkú	54
2.2 Česká a evropská právní úprava finančního (kapitálového) trhu	57
2.2.1 České právní předpisy	58
2.2.2 Evropské právní předpisy	59
2.3 Základní východiska pro označení a vymezení pojmu investiční nástroj	61
2.3.1 Označení v české a unijní právní úpravě	62
2.3.2 Označení a vymezení dle finančněprávní teorie	62
2.4 Česká a evropská právní úprava investičních nástrojů	64
2.4.1 Výčet investičních nástrojů dle ZPKT	64
2.4.2 Hlavní kategorie investičních nástrojů	66
2.4.3 Obecný znak obchodovatelnosti	66
2.4.4 Rozbor jednotlivých kategorií investičních nástrojů dle ZPKT	68
2.5 Terminologický závěr	72
3. Sukúky jako právní institut islámského finančního práva	73
3.1 Islámské finanční právo a související pojmy	74
3.1.1 Ekonomické rozměry islámu: islámská etická ekonomie a solidární homo islamicus	74
3.1.2 Islámské finanční právo	79

3.1.3	Islámský finanční systém: subjekty a finanční služby	81
3.1.4	Standardizace v oblasti islámského finančního práva	82
3.1.5	Mezinárodní organizace pro standardizaci islámského finančního práva a rating islámských finančních produktů a institucí	84
3.1.6	Standardy a stanoviska AAOIFI ve vztahu k sukúkům	85
3.2	Sukúk: význam a vymezení pojmu	87
3.2.1	Etymologie pojmu	87
3.2.2	Pojem sukúku v historicko-náboženských souvislostech	88
3.2.3	Renesance sukúků a převod do moderní aplikační praxe	91
3.2.4	Teoretická vymezení moderních sukúků	96
3.3	Právní povaha sukúků jako cenných papírů dle islámského práva	98
3.4	Právní základ sukúků a jejich charakteristika ve vztahu k principům islámského finančního práva	100
3.4.1	Základy islámského práva: islám jako právotvorné náboženství	100
3.4.2	Obecně k pramenům islámského práva a konceptu idžtihádu	104
3.4.3	Principy islámského finančního práva ve vztahu k problematice financování	107
	3.4.3.1 <i>Ribá a baj ad-dajn</i>	109
	3.4.3.2 <i>Al-charádž bid-damán a al-gunm bil-gurm</i>	113
	3.4.3.3 <i>Širáka</i>	115
	3.4.3.4 <i>Gharar</i>	119
	3.4.3.5 <i>Majsir</i>	121
	3.4.3.6 <i>Halál a harám</i>	125
	3.4.3.7 <i>Interní kontrola a šari'a výbor</i>	127
3.4.4	Základní charakteristika sukúků ve vztahu k hlavním znakům islámského práva a principům islámského finančního práva	128
	3.4.4.1 <i>Sukúky jako právní institut islámského práva</i>	128
	3.4.4.2 <i>Soulad sukúků s normami a principy islámského práva</i>	129
	3.4.4.3 <i>Islámský typový kontrakt základem každého sukúku</i>	130
	3.4.4.4 <i>Vztah sukúků k určitému souboru aktiv</i>	131
	3.4.4.5 <i>Odvození přípustnosti obchodování se sukúky od charakteru podkladových aktiv a islámského typového kontraktu</i>	132
3.5	Shrnutí poznatků k sukúkům jako právnímu institutu islámského finančního práva a východisko pro další zkoumání	133
3.5.1	Sumarizace závěrů k sukúkům ve čtyřech rovinách	133
3.5.2	Vlastní obecné vymezení sukúku	134

3.5.3	Zpřesněná právní definice sukúku	135
3.5.4	Východisko pro další zkoumání	135
4.	Islámská sekuritizace, struktura a právní povaha sukúkú v aplikační praxi	137
4.1	Přiblížení sukúkú jako určitého cenného papíru v aplikační praxi a islámská sekuritizace	137
4.1.1	Vztah sukúkú k dlužnickým nástrojům a doktrinální kritika	138
4.1.2	Sukúky jako cenný papír vztahující se k souboru aktiv (strukturovaný finanční produkt)	140
4.1.3	Sukúky jako produkt islámské sekuritizace	141
4.2	Základní aspekty (konvenční) sekuritizace	142
4.2.1	Strukturované finanční produkty a produkty sekuritizace aktiv v podobě cenných papírů zajištěných aktivy	142
4.2.2	Pojem sekuritizace a její ekonomická podstata	145
4.2.2.1	<i>Obecný pojem sekuritizace</i>	145
4.2.2.2	<i>Sekuritizace aktiv a cenné papíry zajištěné aktivy</i>	145
4.2.2.3	<i>Vymezení sekuritizace v ekonomické teorii</i>	146
4.2.2.4	<i>Ekonomický význam sekuritizace aktiv</i>	147
4.2.3	Základní aspekty a aktéři sekuritizace aktiv	149
4.2.4	Druhy sekuritizace: tradiční a syntetická	151
4.2.5	Produkty sekuritizace: cenné papíry zajištěné aktivy a jejich druhy	153
4.2.5.1	<i>Zajištěné dluhové obligace</i>	154
4.2.5.2	<i>Trust certificates</i>	156
4.2.5.3	<i>Odlišení cenných papírů zajištěných aktivy od jiných nástrojů</i>	157
4.3	Sukúky jako strukturované finanční produkty	160
4.3.1	Sekuritizace ve vztahu k sukúkú a asset-backed sukúky	160
4.3.2	Sukúky jako „asset-based“ cenné papíry	161
4.3.3	Sukúky jako trust certificates	162
4.3.4	Asset-backed a asset-based sukúky a související teoretické problémy s trust certificates	163
4.3.5	Modelová transakční struktura v aplikační praxi	166
4.4	Závěr ohledně povahy sukúkú v aplikační praxi a východiska pro další zkoumání	168
4.4.1	Funkční pojetí islámské sekuritizace	169
4.4.2	Východiska pro další zkoumání	171

5. Typologie a struktura hlavních druhů sukúkú	173
5.1 Sukúk al-idžára	176
5.1.1 Etymologie a vymezení typového kontraktu idžára	176
5.1.2 Definice sukúku al-idžára dle AAOIFI a jeho základní znaky	182
5.1.3 Obecná struktura sukúku al-idžára	183
5.2 Sukúk al-murábaha	185
5.2.1 Etymologie a vymezení typového kontraktu murábaha	185
5.2.2 Definice sukúku al-murábaha dle AAOIFI a jeho základní znaky	191
5.2.3 Obecná struktura sukúku al-murábaha	194
5.3 Sukúk as-salam	195
5.3.1 Etymologie a vymezení typového kontraktu salam	195
5.3.2 Definice sukúku as-salam dle AAOIFI a jeho základní znaky	201
5.3.3 Obecná struktura sukúku as-salam	202
5.4 Sukúk al-istisná'a	203
5.4.1 Etymologie a vymezení typového kontraktu istisná'a	203
5.4.2 Definice sukúku al-istisná'a dle AAOIFI a jeho základní znaky	206
5.4.3 Obecná struktura sukúku al-istisná'a	207
5.5 Sukúk al-mušáraka	209
5.5.1 Etymologie a vymezení typového kontraktu mušáraka	209
5.5.2 Definice sukúku al-mušáraka dle AAOIFI a jeho základní znaky	214
5.5.3 Obecná struktura sukúku al-mušáraka	215
5.6 Sukúk al-mudáraba	217
5.6.1 Etymologie a vymezení typového kontraktu mudáraba	217
5.6.2 Definice sukúku al-mudáraba dle AAOIFI a jeho základní znaky	221
5.6.3 Obecná struktura sukúku al-mudáraba	222
5.7 Sukúk al-wakála	223
5.7.1 Etymologie a vymezení typového kontraktu wakála	223
5.7.2 Definice sukúku al-wakála dle AAOIFI a jeho základní znaky	229
5.7.3 Obecná struktura sukúku al-wakála	230
5. Klasifikace hlavních druhů sukúkú	232
6.1 Typové roztrídění hlavních druhů sukúkú	232
6.1.1 Equity vs. debt: participativní sukúky a dlužnické sukúky	233
6.2 Obchodovatelné a neobchodovatelné sukúky	235
6.2.1 Divergentnost malajské teorie a aplikační praxe	237

6.3	Další možná dělení sukúkú	237
6.3.1	Dělení podle osoby emitenta	238
6.3.2	Dělení podle způsobu obchodování na sekundárním trhu	239
6.3.3	Dělení podle splatnosti a jejího nastavení	240
6.4	Zúžení předmětu zkoumání na sukúk al-idžára	241
6.4.1	Závěr ohledně obchodovatelnosti sukúkú a vyřazení participativních sukúkú	241
6.4.2	Východisko pro další zkoumání	242
7.	Posouzení sukúku al-idžára jako cenného papíru a investičního nástroje v rámci českého a evropského práva	244
7.1	Základní východiska na základě předchozích kapitol a definice sukúku al-idžára	244
7.1.1	Povaha sukúkú jako právního institutu islámského finančního práva (závěr z podkapitoly 3.5.4)	245
7.1.2	Povaha sukúkú v aplikační praxi (závěr z podkapitoly 4.4.2)	245
7.1.3	Zúžení předmětu zkoumání na sukúk al-idžára (závěr z podkapitoly 6.4.2)	245
7.1.4	Skloubení idealistického (teoretického) a pragmatického (aplikačního) přístupu k sukúku al-idžára	245
7.1.5	Zpřesněná definice sukúku al-idžára	248
7.1.6	Shrnutí: zpřesněná definice sukúku al-idžára a skloubení idealistického a pragmatického přístupu	249
7.2	Sukúk al-idžára: klasifikační problémy a vymezení předmětu zkoumání v této kapitole	249
7.2.1	Comparatum a comparandum	250
7.2.2	Islámské právo jako comparatum a reflexe aplikační praxe	251
7.2.3	Sukúk al-idžára ve vztahu ke třem zvažovaným cenným papírům a další postup	252
7.3	Sekuritizace a její produkty dle české a evropské právní úpravy	253
7.3.1	Vymezení sekuritizace v českém právním řádu	253
7.3.2	Vymezení sekuritizace a sekuritizačních produktů v CRR	255
7.3.3	Strukturované finanční produkty dle ZPKT a MiFIR	256
7.3.4	Sekuritizace a její produkty dle ZISIF a nařízení ECB	258
7.3.5	Sekuritizace v dalších unijních právních předpisech	262
7.3.6	Nové evropské nařízení o sekuritizaci	263

7.3.7	Shrnutí právních předpisů upravujících sekuritizaci a její produkty	265
7.3.8	Sukúk al-idžára jako produkt sekuritizace z pohledu nařízení ECB	266
7.4	Sukúk al-idžára jako cenný papír de lege lata	268
7.4.1	Dluhopisy spojené se zajišťovacím převodem vlastnického práva (dlužnické cenné papíry zajištěné aktivy)	268
7.4.1.1	<i>Základní východiska</i>	268
7.4.1.2	<i>Cenné papíry zajištěné aktivy jako produkty sekuritizace</i>	270
7.4.1.3	<i>Evropské kryté dluhopisy a české kryté dluhopisy</i>	271
7.4.1.4	<i>Dluhopis spojený se zajišťovacím převodem vlastnického práva (dlužnický cenný papír zajištěný aktivy)</i>	276
7.4.1.5	<i>Právní úprava dluhopisů a možnost inkorporace sekundárního práva</i>	277
7.4.1.6	<i>Dluhopis spojený se zajišťovacím převodem vlastnického práva jako právní forma sukúku al-idžára</i>	279
7.4.1.7	<i>Struktura sukúku al-idžára jako dluhopisu spojeného se zajišťovacím převodem vlastnického práva</i>	281
7.4.1.8	<i>Závěr a návrhy de lege ferenda</i>	282
7.4.2	Svěrenské certifikáty	283
7.4.2.1	<i>Trusty a jejich převod do českého právního řádu</i>	286
7.4.2.2	<i>Právní rámec pro svěrenské fondy</i>	288
7.4.2.3	<i>Základní východiska pro teoretické zkoumání svěrenských certifikátů</i>	289
7.4.2.4	<i>Základní charakteristika svěrenského fondu ve vztahu k jeho majetkové podstatě</i>	291
7.4.2.5	<i>Obmyšlený svěrenského fondu a jeho majetková práva</i>	296
7.4.2.6	<i>Požadavky na identifikaci obmyšleného dle NOZ</i>	304
7.4.2.7	<i>Svěrenský certifikát jako způsob identifikace obmyšleného</i>	307
7.4.2.8	<i>Svěrenský fond jako fond investiční a identifikace obmyšleného dle ZISIF</i>	308
7.4.2.9	<i>Emitent a práva vyplývající ze svěrenského certifikátu</i>	312
7.4.2.10	<i>Svěrenské certifikáty ve vztahu k evidenci svěrenských fondů</i>	314
7.4.2.11	<i>Některé interpretační problémy a překážky de lege lata</i>	317
7.4.2.12	<i>Praktická relevantnost a využitelnost svěrenských certifikátů</i>	317

7.4.2.13	<i>Shrnutí poznatků ke konceptu svěřenských certifikátů</i>	319
7.4.2.14	<i>Svěřenské certifikáty jako právní forma sukúku al-idžára</i>	321
7.4.2.15	<i>Struktura sukúku al-idžára jako svěřenského certifikátu</i>	322
7.4.2.16	<i>Závěr a návrhy de lege ferenda</i>	324
7.4.3	Podílové listy	324
7.4.3.1	<i>Podílové fondy jako výraz trustu</i>	324
7.4.3.2	<i>Podílové listy</i>	325
7.4.3.3	<i>Podílové fondy a jejich druhy</i>	326
7.4.3.4	<i>Složení majetku v podílovém fondu</i>	328
7.4.3.5	<i>Podílový list jako právní forma sukúku al-idžára</i>	330
7.4.3.6	<i>Závěr a návrhy de lege ferenda</i>	332
7.4.3.7	<i>Struktura sukúku al-idžára jako podílového listu</i>	333
7.5	Závěr o nalezení vhodné právní formy pro sukúk al-idžára	334
7.6	Sukúk al-idžára jako investiční nástroj de lege lata	334
7.6.1	<i>Vymezení vztahu mezi cennými papíry a investičními nástroji</i>	334
7.6.2	<i>Sukúk al-idžára v základních kategoriích investičních nástrojů</i>	336
7.6.3	<i>Obecná rekapitulace poznatků k investičním cenným papírům a cenným papírům kolektivního investování</i>	336
7.6.4	<i>Dluhopis spojený se zajišťovacím převodem vlastnického práva jako investiční nástroj</i>	337
7.6.5	<i>Svěřenský certifikát jako investiční nástroj</i>	339
7.6.6	<i>Podílový list jako investiční nástroj</i>	342
7.7	Regulatorní a aplikační rámec pro sukúk al-idžára v České republice a návrhy de lege ferenda	342
7.7.1	<i>Teoretická rovina: klasifikační závěr a posouzení vztahu sukúku al-idžára k platné právní úpravě</i>	342
7.7.2	<i>Praktická rovina: možnosti využití sukúku al-idžára ve vztahu k České republice</i>	343
7.7.2.1	<i>Aplikační využití sukúku al-idžára v emitentské rovině</i>	345
7.7.2.2	<i>Aplikační využití sukúku al-idžára v investorské rovině</i>	346
7.7.2.3	<i>Aplikační využití sukúku al-idžára v investorsko-emitentské rovině</i>	347
7.7.2.4	<i>Aplikační využití sukúku al-idžára v právní rovině</i>	349
7.7.3	<i>Shrnutí návrhů de lege ferenda (nikoliv jen) v souvislosti se sukúky</i>	350
8.	Závěr	354

Seznam použitých zdrojů a právních předpisů	360
Abstrakt v českém jazyce	388
Abstract in English	389
Klíčová slova v českém jazyce	390
Keywords in English	390